

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/3/2024
Identifikačné číslo spisu:	6120251053
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120251053.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35724803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, proti žalovanej S. W., narodenej P. o zaplatenie 3.000 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11Csp/203/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. septembra 2023 sp. zn. 13CoCsp/24/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. septembra 2023 sp. zn. 13CoCsp/24/2023 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. mája 2021 č. k. 11Csp/203/2020-175 žalobu zamietol a žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že dňa 13. novembra 2014 bola uzatvorená písomná zmluva o splátkovom úvere medzi Slovenskou sporiteľňou, a. s. a žalovanou, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 3.200 eur. Žalovaná nesplácala úver riadne a včas, pričom podľa výpisu z jej úverového účtu, tento prestala úplne splácať už dňa 20. februára 2016, neskôr uhrádzala splátky už len sporadicky a nie vždy vo výške splátky uvedenej v zmluve. Pôvodný veriteľ listom z 05. októbra 2017 oznámil žalovanej, že je v omeškaní a vyzval ju na úhradu dlžnej sumy do 15 dní od doručenia, v opačnom prípade ju upozornil na oprávnenie vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru. Žalovaná dlžné splátky nezaplatila, preto listom z 23. novembra 2017 oznámil pôvodný veriteľ vyhlásenie mimoriadnej splatnosti ku dňu 22. novembra 2017. Ďalším listom z 12. septembra 2018 bola žalovaná opätovne vyzvaná na úhradu jej dlhu a upozornená na právo postúpenia pohľadávky tretej osobe, ktoré následne bolo realizované zmluvou o postúpení pohľadávok zo 17. decembra 2018. Právne súd uzavrel, že uzatvorená zmluva je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou. Zosplateniu predchádzala výzva na úhradu dlžných splátok z 05. októbra 2017, ktorá predstavovala zákonnú podmienku pre platné zosplatenie spotrebiteľského úveru. V liste o zosplatení sa neuvádza, kvôli ktorej omeškanej splátke bolo využité toto právo a nesúhlasil s tým, aby dodatočne žalobca (nie veriteľ, ktorý právo uplatnil) uvádzal, ktorá nezaplatená splátka bola relevantná pre zosplatenie úveru, a aby si tým prispôboval začiatok plynutia premlčacej doby. Zosplatenie úveru je potrebné posúdiť v kontexte s výzvou z 05. októbra 2017, v ktorej sa uvádzajú omeškané

splátky vo výške 1.222,72 eura, čo je celých 18 splátok, a to znamená, že žalovaná sa dostala do omeškania už so splátkou splatnou dňa 20. apríla 2016 a premŕčacia doba uplynula dňa 21. apríla 2019. Žaloba bola podaná až 24. februára 2020, a preto zastáva názor, že pohľadávka je premŕčaná. Z uvedeného dôvodu nemožno súhlasiť s názorom žalobcu, že k zosplateniu úveru došlo kvôli splátke splatnej 20. novembra 2017, teda tej, ktorá bezprostredne predchádzala zosplateniu úveru. Navyše dodal, že napriek výzve súdu žalobca nepreukázal, že by jeho právny predchodca postupoval s riadnou odbornou starostlivosťou pri poskytnutí úveru žalovanej, keďže nepreukázal, že by vôbec zisťoval jej rodinný stav, príjem a výdavky, a že by si tieto aj overoval. Z uvedeného dôvodu teda nastala zákonná fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, žalovaná by mala vrátiť len sumu čerpaného úveru bez akýchkoľvek úrokov a poplatkov, teda jej dlh predstavuje sumu 2.138,18 eura. Zároveň však vychádzal zo záveru o nemožnosti predčasného zosplatenia úveru, ktoré vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon pre rozpor so zákonom. V danom prípade splatnosť zmluvy má nastať až 20. novembra 2023, a keďže vyhodnotil predčasné zosplatenie úveru ako absolútne neplatný právny úkon, znamená to, že v čase uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávok nebol úver splatný, preto spomínaná zmluva o postúpení pohľadávok je absolútne neplatná, čo znamená nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 19. januára 2022 sp. zn. 13CoCsp/29/2021 (v poradí prvým) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.), stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.). Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že uplatnený žalobný nárok je premŕčaný, a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 CSP), pričom si osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia a v celom rozsahu naň poukázal. Ďalej uviedol, že ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nedošlo k novelizácii § 103 Občianskeho zákonníka, a preto aj v prípade spotrebiteľských zmlúv premŕčacia doba začína plynúť od zročnosti splátky, kvôli ktorej sa predčasné splatenie žiada a nie od okamihu predčasného splatenia, resp. nie od okamihu splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala predčasnemu zosplateniu úveru. Moment zosplatenia poskytnutého úveru tak nezakladá začiatok plynutia premŕčacej doby, rovnako ho nezakladá ani dátum splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala zosplateniu úveru, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať je dátum splatnosti tej splátky, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru, ako to vyplýva z § 103 Občianskeho zákonníka.

2.1. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že v predmetnom prípade išlo o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, pričom medzi stranami nebola sporná dohoda o strate výhody splátok. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním mal za preukázané doručovanie oznámenia o omeškaní a upozornenie na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru z 05. októbra 2017 (č. l. 68), z ktorej vyplýva, že ku dňu vystavenia tejto výzvy sa žalovaná nachádzala v omeškaní so splácaním úveru vo výške 1.222,72 eura, avšak nebolo uvedené, pre nesplatenie ktorej splátky sa žalovaná dostala do omeškania. Následne až listom z 23. novembra 2017 došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti poskytnutého úveru ku dňu 22. novembra 2017. Z uvedeného tak vyplýva, že došlo ku kumulatívne splneniu podmienok pre platné vyhlásenie predčasnej splatnosti poskytnutého úveru. Z vyššie uvedeného tak vyplýva, že bolo potrebné správne identifikovať tú splátku, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru. Odvolací súd v tomto smere uvádza, že z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie nevyplynulo, aby právny predchodca žalobcu v listoch z 05. októbra 2017 a 23. novembra 2017 presne označil splátku, od ktorej nezaplatenia odvíjal svoje právo na zosplatenie celého úveru. Súd prvej inštancie preto postupoval správne, ak identifikáciu prvej nezaplatenej splátky, pre ktorú malo dôjsť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti identifikoval na základe výšky dlžnej sumy uvedenej v liste z 05. októbra 2017. Súd prvej inštancie potom dospel k správne záveru, že žalovaná musela byť v omeškaní s platením splátky splatnej minimálne už v mesiaci apríl 2016 (výška neuhradenej istiny 1.222,72 : výška mesačnej splátky 64,80 eura = 18,87), konkrétne so splatením splátky splatnej dňa 20. apríla 2016. Od nasledujúceho dňa, t. j. od 21. apríla 2016 potom súd prvej inštancie správne odvíjal aj začiatok plynutia 3-ročnej objektívnej premŕčacej lehoty, ktorá uplynula dňa 21. apríla 2019. Vzhľadom na to, že žaloba bola na súde prvej inštancie podaná dňa 24. februára 2020, dospel súd prvej inštancie k správne záveru o premŕčaní žalobcovho nároku. Vychádzajúc z vyššie uvedeného tak možno dospieť k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, a teda, že v čase podania žaloby bolo právo žalobcu už premŕčané, a teda bol daný

dôvod na zamietnutie žaloby. O trovách odvolacieho konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces a podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. O tomto dovolaní rozhodol dovolací súd uznesením z 25. apríla 2023 sp. zn. 9Cdo/98/2022 tak, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec konštatoval, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Na tomto závere sa ustálila aktuálna rozhodovacia prax dovolacieho súdu (por. 9Cdo/368/2021, 1Cdo/53/2021, 2Cdo/298/2021, 4Cdo/250/2021). V kontexte uvedeného najvyšší súd uzavrel, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premľacia doba celého zosplatneného dlhu plyní od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 13. septembra 2023 sp. zn. 13CoCsp/24/2023 (v poradí druhým) opätovne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.), stranám sporu náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania nepriznal (výrok II.). Poukázal na to, že Najvyšší súd SR zaujal v otázke začiatku plynutia premľacej doby odlišné stanovisko ako súd prvej inštancie, pričom s prihliadnutím na to, že uvedená právna otázka iným spôsobom zo strany najvyššieho súdu riešená nebola, je potrebné vychádzať z právneho posúdenia veci vykonaného najvyšším súdom. V prejednávanej veci súd prvej inštancie dospel k záveru o premľaní uplatneného nároku. Odvolací súd dospel k záveru, že napriek nesprávnemu právnomu posúdeniu veci súdom prvej inštancie, ktorý začiatok plynutia premľacej doby odvádzal od nezaplatenej splátky, pre ktorú zosplatnil úver, je záver o premľaní nároku v tomto konaní správny. Pri právnom posúdení v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu SR premľacia doba začala plynúť až po tom, čo bol spotrebiteľ tri mesiace v omeškani so zaplatením splátky, pre ktorú bol zosplatnený celý úver. V tomto prípade teda premľacia doba začala plynúť dňa 21. júla 2016, kedy bol spotrebiteľ v omeškani so zaplatením splátky splatnej dňa 20. apríla 2016 a uplynula dňa 21. júla 2019. Žaloba bola podaná dňa 24. februára 2020, teda po uplynutí premľacej doby. Preto záver súdu prvej inštancie o premľaní nároku odvolací súd považuje za vecne správny. Zároveň za správny považuje aj výrok o trovách konania.

5. Proti tomuto druhému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, s návrhom na jeho zrušenie ako aj zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie veci súdu prvej inštancie. Žalobca má za to, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko svojvoľne a v priamom rozpore s ust. § 455 CSP nerešpektoval právny názor súdu vyššej inštancie v tej istej veci a žalobu zamietol z dôvodu premľania, ktoré súd vyššej inštancie posúdil diametrálne odlišne. Takýto postup odvolacieho súdu považuje žalobca za absolútne porušenie princípu právnej istoty, kedy súd odmietol rešpektovať právny názor, ktorým je podľa ust. § 455 CSP viazaný. Žalobca mal legitímne očakávanie (vyplývajúce z ust. § 455 CSP), že súd na základe totožných skutkových zistení vyvodí v zmysle právneho názoru dovolacieho súdu začatie plynutia premľacej doby až po splnení podmienok pre uplatnenie práva na zosplatnenie pohľadávky, čo však neurobil, čím nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca za arbitrárny a nepreskúmateľný postup odvolacieho súdu považuje aj odôvodnenie, v ktorom si súd účelovo vybral zo zrušujúceho uznesenia Najvyššieho

súdu SR len jednu časť právneho posúdenia premlčacej doby, a to uplynutie 3 mesiacov s omeškaním splátky, ktorá bola pre zamietnutie žaloby vyhovujúca, no napriek tomu, že dovolací súd opakovane vo svojom zrušujúcom rozhodnutí jednoznačne konštatoval, že pre začatie plynutia premlčacej doby je nevyhnutné uplynutie aj 15-dňovej lehoty na upozornenie spotrebiteľa v zmysle ust. § 53 ods. 9 OZ, sa dovolací súd rozhodol splnenie tejto podmienky pre začiatok plynutia premlčacej doby úplne ignorovať a vo vzťahu k premlčaniu ju ani len v odôvodnení svojho rozhodnutia nespomenul. So skutočnosťami, ktoré žalobca namietal v odvolaní, resp. odvolacími dôvodmi, sa dovolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal, neposkytol odpoveď na prvoradú z namietaných skutočností, a teda že splátkou, pre ktorú došlo k zosplatneniu nemôže byť splátka splatná dňa 20. apríla 2016 - ako najstaršia neuhradená splátka, nakoľko právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre túto splátku zaniklo splatnosťou ďalšej splátky v súlade s ust. § 565 OZ.

5.1. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to právnej otázky od kedy začína plynúť premlčacia doba pre uplatnenie pohľadávky v spotrebiteľských sporoch v prípade, ak došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ v spojení s ust. § 53 ods. 9 OZ. Dovolací súd pristupuje v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe k danej právnej otázke tak, že začína plynúť v spotrebiteľských sporoch premlčacia doba prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za splnenia podmienky, že už uplynula lehota 15 dní na upozornenie spotrebiteľa (v prejednávacom prípade došlo k uplatneniu tohto práva podaním z 23. novembra 2017 a v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR došlo k uplatneniu tohto práva pre nesplnenie splátky splatnej dňa 20. augusta 2017). Krajský súd túto právnu otázku vyriešil v priamom rozpore s vyššie citovanou ustálenou praxou dovolacieho súdu, keďže posudzoval začiatok plynutia premlčacej doby tak, že premlčacia doba podľa jeho názoru plynie odo dňa nasledujúceho po trojmesačnom omeškaní so zaplatením najstaršej neuhradenej splátky bez ohľadu na splnenie podmienky upozornenia spotrebiteľa podľa ust. § 53 ods. 9 OZ, pričom krajský súd uzavrel, že v prejednávacom prípade došlo podľa jeho názoru k uplatneniu tohto práva už pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. apríla 2016 a premlčacia doba začala plynúť dňa 21. júla 2016 a uplynula dňa 21. júla 2019 napriek skutočnosti, že v čase 21. júla 2016 - kedy mala podľa názoru krajského súdu začať plynúť premlčacia doba - ani len neuplynula 15-dňová lehota v zmysle ust. § 53 ods. 9 OZ. Krajský súd účelovo nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu a z citovaného rozhodnutia si vybral len časť o trojmesačnom omeškaní, ktorá bola pre potvrdenie zamietnutia žaloby vyhovujúca, no druhú podmienku začatia plynutia premlčacej doby, a teda uplynutie 15-dňovej lehoty v zmysle ust. § 53 ods. 9 OZ účelovo opomenul a vo vzťahu k tejto podmienke sa v prejednávacom prípade ani len okrajovo nevyjadril.

5.2. V prejednávacom prípade právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného na úhradu omeškaných splátok podaním z 05. októbra 2017, ktorým zároveň upozornil žalovaného, že v prípade, ak omeškané splátky žalovaný neuhradí, veriteľ bude môcť pristúpiť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru. Žalobca v konaní preukázal, že predmetné podanie bolo zo strany jeho právneho predchodcu zaslané žalovanému prostredníctvom Slovenskej pošty na jeho adresu dňa 11. októbra 2017, a teda žalovanému sa mohla výzva dostať do jeho dispozičnej sféry najskôr nasledujúcim dňom po odoslaní podania. S poukazom na vyššie uvedené má žalobca za to, že nakoľko dňa 21. júla 2016 neuplynula žalovanému 15-dňová lehota na dobrovoľné splnenie omeškaného dlhu, a teda neboli ani splnené podmienky pre platné a účinné zosplatnenie úveru, tak nie je možné sa stotožniť s názorom Krajského súdu, že premlčacia doba celého dlhu začala plynúť dňa 21. júla 2016 ani s tým, že zosplatnenie pohľadávky sa môže vykonať vždy výlučne pre najstaršiu neuhradenú splátku - takýto výklad zo žiadneho právneho predpisu ani vyššie citovanej judikatury nevyplýva. Dovolateľ ďalej zdôraznil, že veriteľ má pri splnení podmienok podľa § 53 ods. 9 OZ možnosť, (t. j. právo nie povinnosť) kedykoľvek (za splnenia tých podmienok) uplatniť uvedené oprávnenie - pričom ho môže využiť len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky a právo mu opätovne vznikne v prípade, ak ani táto splátka nebude spotrebiteľom uhradená. Žalobca zastáva názor (vyplývajúci aj z vyššie citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR), že právny predchodca žalobcu mohol uplatniť právo v zmysle ust. § 565 OZ podaním z 23. novembra 2017 výlučne pre splátku splatnú dňa 20. augusta 2017, s ktorou bol žalovaný v omeškaní tri mesiace a premlčacia doba začala plynúť dňa 21. novembra 2017. Premlčacia doba by tak v predmetnom prípade uplynula až dňa 21. novembra 2020, teda pokiaľ žalobca podal žalobu na súde dňa 24. februára 2020, žaloba bola podaná na súde včas.

6. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadрила.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel opätovne k záveru, že dovolanie je nielen prípustné ale aj dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

10. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

13. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania, (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

14. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci

samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

19. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre

širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

20. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

21. Dovolateľ namietal, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo tým, že odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený dovolacím súdom v jeho skoršom zrušujúcom uznesení, namietal tiež arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

22. Z hľadiska predchádzajúceho priebehu sporu je podstatné, že dovolaním napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu (v poradí druhému), ktorý opätovne potvrdil zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie, predchádzalo uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 9Cdo/98/2022 z 25. apríla 2023, ktorým rozsudok odvolacieho súdu (v poradí prvý) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd ustálil, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 - dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Na tomto závere sa ustálila aktuálna rozhodovacia prax dovolacieho súdu (por. 9Cdo/368/2021, 1Cdo/53/2021, 2Cdo/298/2021, 4Cdo/250/2021). V kontexte uvedeného najvyšší súd uzavrel, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premľacia doba celého zosplatneného dlhu plyní od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie.

23. Po zrušení rozsudku dovolacím súdom následne odvolací súd opätovne vo veci rozhodol, vychádzajúc zo zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu, primárne sa zaoberajúc otázkou premľania. Odvolací súd síce citoval relevantnú časť zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu, no jeho závery aplikoval na prejednávany spor spôsobom, ktorý zakladá vadu arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti. Odvolací súd stručne uzavrel, že v predmetnom spore premľacia doba začala plynúť až po tom, čo bol spotrebiteľ tri mesiace v omeškaní so zaplatením splátky, pre ktorú bol zosplatnený celý úver, v tomto prípade teda premľacia doba začala plynúť dňa 21. júla 2016, kedy bol spotrebiteľ v omeškaní so zaplatením splátky splatnej dňa 20. apríla 2016 a uplynula dňa 21. júla 2019. Dovolateľ v tejto súvislosti dôvodne namieta, že odvolací súd si vybral zo zrušujúceho uznesenia Najvyššieho súdu SR len jednu časť právneho posúdenia premľacej doby, a to uplynutie 3 mesiacov s omeškaním splátky, ktorá bola pre zamietnutie žaloby vyhovujúca, napriek tomu, že dovolací súd opakovane vo svojom zrušujúcom rozhodnutí jednoznačne konštatoval, že pre začatie plynutia premľacej doby je nevyhnutné uplynutie aj 15-dňovej lehoty na upozornenie spotrebiteľa v zmysle ust. § 53 ods. 9 OZ. Odvolací súd sa rozhodol posúdenie splnenia tejto podmienky pre začiatok plynutia premľacej doby úplne ignorovať a vo vzťahu k premľaniu ju ani len v odôvodnení svojho rozhodnutia nespomenul. So skutočnosťami, ktoré žalobca namietal v odvolaní, resp. odvolacími dôvodmi, sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal,

neposkytol odpoveď na prvoradú z namietaných skutočností, a teda že splátkou, pre ktorú došlo k zosplatneniu, nemôže byť splátka splatná dňa 20. apríla 2016 - ako najstaršia neuhradená splátka, nakoľko právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre túto splátku zaniklo splatnosťou ďalšej splátky v súlade s ust. § 565 OZ.

24. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí neposkytol žiadnu odpoveď na relevantnú argumentáciu žalobcu, ktorý poukazoval na to, že „v prejednávacom prípade právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného na úhradu omeškaných splátok podaním z 05. októbra 2017, ktorým zároveň upozornil žalovaného, že v prípade, ak omeškané splátky žalovaný neuhradí, veriteľ bude môcť pristúpiť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru. Žalobca v konaní preukázal, že predmetné podanie bolo zo strany jeho právneho predchodcu zaslané žalovanému prostredníctvom Slovenskej pošty na jeho adresu dňa 11. októbra 2017, a teda žalovanému sa mohla výzva dostať do jeho dispozičnej sféry najskôr nasledujúcim dňom po odoslaní podania. S poukazom na vyššie uvedené má žalobca za to, že nakoľko dňa 21. júla 2016 neuplynula žalovanému 15-dňová lehota na dobrovoľné splnenie omeškaného dlhu, a teda neboli ani splnené podmienky pre platné a účinné zosplatnenie úveru, tak nie je možné sa stotožniť s názorom Krajského súdu, že premlčacia doba celého dlhu začala plynúť dňa 21. júla 2016 ani s tým, že zosplatnenie pohľadávky sa môže vykonať vždy výlučne pre najstaršiu neuhradenú splátku - takýto výklad zo žiadneho právneho predpisu ani vyššie citovanej judikatúry nevyplýva. Dovolateľ ďalej zdôraznil, že veriteľ má pri splnení podmienok podľa § 53 ods. 9 OZ možnosť, (t. j. právo nie povinnosť) kedykoľvek (za splnenia tých podmienok) uplatniť uvedené oprávnenie - pričom ho môže využiť len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky a právo mu opätovne vznikne v prípade, ak ani táto splátka nebude spotrebiteľom uhradená. Žalobca zastáva názor (vyplývajúci aj z vyššie citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR), že právny predchodca žalobcu mohol uplatniť právo v zmysle ust. § 565 OZ podaním z 23. novembra 2017 výlučne pre splátku splatnú dňa 20. augusta 2017, s ktorou bol žalovaný v omeškaní tri mesiace a premlčacia doba začala plynúť dňa 21. novembra 2017. Premlčacia doba by tak v predmetnom prípade uplynula až dňa 21. novembra 2020, teda pokiaľ žalobca podal žalobu na súde dňa 24. februára 2020, žaloba bola podaná na súde včas.

25. Dovolací súd upriamuje pozornosť aj na svoju ďalšiu rozhodovaciu prax, ktorá opakovane konštatovala, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplatneného dlhu plynie od zročnosti prvej nesplnenej splátky, s ktorou sa žalovaná dostala do omeškania, bez ohľadu na úkon mimoriadneho zosplatnenia úveru (rozhodnutia sp. zn. 9Cdo/138/2022, 9Cdo/87/2023, 5Cdo/143/2023).

26. Vzhľadom na to, že v preskúvanom rozsudku odvolacieho súdu sa odvolací súd vôbec nezaoberal vyššie uvedenými podstatnými a rozhodujúcimi otázkami pre náležité právne posúdenie otázky premlčania, pri odôvodnení svojho rozhodnutia si tak nesplnil svoju základnú povinnosť jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje potvrdzujúce rozhodnutie založil. V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Odôvodnenie preskúvaného rozhodnutia odvolacieho súdu nenapĺňa požiadavku koherentnosti a konzistentnosti použitej argumentácie.

27. Absencia náležitého odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v tak významných rozhodujúcich právnych otázkach, ako aj nie úplne dôsledné rešpektovanie kasačne záväzného predchádzajúceho rozhodnutia dovolacieho súdu vedie dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň dôvodné pre procesnú vadu zmätočnosti, dovolateľovi týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

28. Vzhľadom na zistenie, že v konaní odvolacieho súdu došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f)

CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Povinnosťou odvolacieho súdu bude opätovne posúdiť otázku premĺčania, čoho predpokladom je vysporiadanie sa s vyššie uvedenou argumentáciou žalobcu a ustálenie splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh.

29. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu zmätočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade so svojou rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci ako dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Zistené procesné nedostatky postupu odvolacieho súdu majú priamy vplyv na správne právne posúdenie, a teda k nastoleným právnym otázkam je možné sa vyjadriť až potom, ako budú odstránené vytýkané pochybenia, resp. po ich odstránení je možné, že potreba na ne odpovedať už nebude.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.